

مروری بر مهمترین وقایع هنرهای تجسمی در سال ۹۹؛

یک سال رکود و حاشیه!

۹۹ سال سختی بود؛ بدون هیچ تبعیضی کرونا دامنه همه انسانها را گرفت و تمام مشاغل را تحت شعاع خود قرار داد. در این میان برخی بیشتر در معرض آسیب‌های مادی و معنوی قرار گرفتند و برخی هم کمتر. هنر نیز از جمله بخش‌هایی بود که تلاش کرد به جریان آسیب‌ها، همزیستی با کرونا را بیاموزد، اما جریان رکود کار آسانی نبوده و نیست.

بازسازی این موزه عنوان کرد. یکی دیگر از حواشی بازگشایی موزه هنرهای معاصر تهران، هویت‌بصری آن بود. همزمان با اعلام زمان بازگشایی موزه هنرهای معاصر تهران در دی‌ماه، متولیان امر از تغییر هویت بصری موزه نیز خبر دادند؛ موضوعی که واکنش‌هایی را به دنبال داشت و در نهایت رئیس موزه اعلام کرد که نشان قدیمی تغییر نخواهد کرد.

سیزدهمین جشنواره هنرهای تجسمی فجر در تاریخ ۱۸ بهمن ماه و در روزهای کرونایی برگزار شد. جشنواره‌ای که سال گذشته به دنبال آغاز شیوع ویروس کرونا در کشور ناتمام ماند. جشنواره سیزدهم که در آن یک هزار اثر به نمایش گذاشته شده بود، از نظر مخاطب با رونق چندانی همراه نبود. به گفته دبیر سیزدهمین جشنواره تجسمی فجر، مشارکت بانوان در این دوره از جشنواره بالا بود و از تعداد ۳۲۴۲ هنرمند، ۱۷۵۸ نفر خانم بودند که از تعداد آقایان با جمعیت ۱۴۸۴ هنرمند، بیشتر بود.

بخش‌های چاپ دستی و ستارگان تجسمی در بخش‌های جدید جشنواره تجسمی در دوره سیزدهم بود. بخش ستارگان مختص به هنرمندانی بود که طی سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ در جشنواره‌های بین‌المللی مقام‌های به دست آوردند.

ضمن اینکه در جشنواره اسامی برخلاف سال گذشته برنامی برای خرید آثار شرکت‌کننده برتر در نظر گرفته نشده بود. مدیرکل دفتر هنرهای تجسمی درباره اینکه چرا این خلاف سال گذشته، در سیزدهمین جشنواره تجسمی فجر برنامه‌ای برای خرید آثار هنرمندان وجود ندارد؟ به این توضیح داد که «بعد از جلسات متعددی به نتیجه رسیدیم که اگر ما جشنواره‌ای باشیم که آثار خود را خریداری می‌کند، شاید چندان منطقی نباشد و از رفتار تخصصی نیز فاصله داشته باشد.»

مراجری ساخت سردیس‌های پر حاشیه
در بین آثار مجسمه‌سازی شهری، پرتعدادترین و توجه‌برانگیزترین نوع مجسمه‌سازی است. به نسبت به آنها وجود دارد. با این همه، تعداد سردیس‌های بدساختی که سبلی از انتقاداتها را هم با خود همراه کرده باشد، در این

سال‌ها کم نبوده است؛ سردیس‌هایی که گاه‌ب‌گاه از نصب برداشته و یا اصلاح شدند. سال ۹۹ نیز در حوزه ساخت سردیس‌های مشاهیر، سال پر حاشیه‌ای محسوب می‌شد. ساخت انواع سردیس‌های بدساخت از شهید حاج قاسم سلیمانی از جمله این موارد بود که با انتقادهای زیادی همراه شد تا آنجایی که معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را هم به واکنش و اداشت و در یادداشتی نوشت: «قریب سالی می‌گذرد از پرواز علمدار دوران، از قهرمان ملی و مردستان‌فروتن همرو گل‌رمان شهید حاج قاسم سلیمانی، در این یک سال گویا می‌خواهیم بخشی از کاستی‌های گذشته را جبران کرده و قدرشناسی خود را از این شهید بزرگوار نشان دهیم. پاره‌ای از این قدرشناسی‌ها در قالب ساخت تندیس داهمان نمود می‌یابد.

در شهرهای مختلف یکی پس از دیگری از تندیس‌هایی رونمایی می‌شود که بیش از احساس قدردانی، حس شرمساری را در مخاطب برمی‌انگیزد. تندیس‌هایی که گاه‌ب‌گاه تاختن دشمن و عیب‌جویی منکران می‌شود. از دیگر موارد می‌توان به سردیس‌هایی اشاره کرد که در جریان دومین سپهریوم مجسمه‌سازی ساخته و در محوطه خانه هنرمندان ایران نصب شدند. یکی از این مجسمه‌ها به عباس کیارستمی فیلمساز مطرح کشورمان اختصاص داشت که بدون عینک هم ساخته شده بود. هر چند که بعد از انتقادهای مطرح شده، این سردیس جایه جا و اصلاح شد.

حواشی حراج تهران
دفتر سیزدهمین حراج تهران در حالی بسته شد که حواشی زیادی دامنهش را گرفت. فروش ۱۲ میلیاردی اثر آیدین آغداشلو و افزایش ۱۰ برابری قیمت اثر، باعث شد تا گمانه‌زنی‌هایی درباره احتمال برنامه‌ریزی از پیش تعیین شده‌ای از سوی متولیان امر در فضای مجازی مطرح شود و حواشی زیادی گریبان این حراجی و البته خود هنرمند را بگیرد. مدت زمان زیادی از اعلام فروش ۱۲ میلیاردی اثر آیدین آغداشلو در سیزدهمین دوره از حراج تهران نگذشته بود که بسیاری از کاربران شبکه‌های اجتماعی و منتقدان هنری دست به قلم بردند و این افزایش قیمت غیرقابل پیش‌بینی را تحلیل کردند. برخی آن را مرتبط با حواشی اخیر مربوط به آغداشلو می‌دانستند و عده‌ای هم با طرح موضوعاتی همچون احتمال کپی بودن این اثر یا مسائل دیگر، اصل حضور اثری از

تصاویری که کرونا را فریادزند! از همان روزهای نخست شیوع ویروس کرونا در جهان بسیاری از هنرمندان در دنیا از حوزه گرافیک گرفته تا کاریکاتور و نقاشی دست به قلم شدند و آثاری را خلق کردند. اغلب آثاری که با موضوع کرونا خلق و در نمایشگاه‌های مجازی یا صفحات شخصی هنرمندان در رسانه‌های اجتماعی منتشر شدند، با هدف فرهنگ‌سازی در راستای مبارزه بهتر با این ویروس خطرناک بود.

در این میان روحان پوستر، کاریکاتورریست‌ها و هنرمندان گرافیکی کار به دلیل ماهیتی که داشتند و به سبب ارتباط راحت‌تر و مستقیم با مخاطب تلاش کردند در سطح جهانی با تولید آثار مرتبط با این پدیده جهانی، علاوه بر گوشزد مداوم خطرات ابتلا به این ویروس، از اهمیت رعایت نکات بهداشتی و توجه به اصول ساده اما اساسی مصون ماندن از این ویروس سخن بگویند.

بازگشایی موزه هنرهای معاصر تهران؛ بعد از ۲ سال
پروژه مرمت موزه هنرهای معاصر تهران که از اردیبهشت سال ۹۷ آغاز شد و قرار بود بعد از ۶ ماه به پایان برسد، بعد از گذشت بیش از دو سال و پس از تمام‌آما و اگر در نهایت زمستان ۹۹ تمام شد و درهای موزه ۱۴ بهمن سال ۹۹ به روی مردم گشوده شد. پروژه‌ای که به گفته وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان صرف آن شد.

علل طولانی شدن فرآیند بازسازی موزه هنرهای معاصر تهران، از موضوعاتی است که در ایام بازسازی موزه با چالش‌های زیادی همراه بود. همین امر سبب شد که ۳۱ تیر ماه سال ۹۸، هادی مظفری (مدیرکل دفتر هنرهای تجسمی) و احسان آقایی (رئیس موزه هنرهای معاصر تهران) با برگزاری یک نشست خبری درباره فرآیند بازسازی موزه توضیحات مشخصی را اعلام کنند. مظفری شرایط خاص این موزه و ارزش تاریخی که دارد را از دلایل طولانی شدن فرآیند مرمت و بازسازی عنوان کرد. نوسانات زیاد قیمت‌ها در بازار و همچنین نداشتن سرعت لازم از سوی پیمانکار اول، دلایل دیگر این امر عنوان شد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز از سوی دیگر مرمت گالری‌های موزه هنرهای معاصر برای نگهداری آثار گنجینه در مدت بازسازی موزه را از اصلی‌ترین دلایل طولانی شدن پروژه

گسروه فرهنگ و هنر - با افزایش شیوع ویروس کرونا در روزهای پایانی سال ۹۸، بسیاری از برنامه‌های فرهنگی و هنری در کشور همچون برگزاری نمایشگاه‌های هنری با مشکلاتی مواجه شده؛ هر چند که گالری‌ها برخلاف سایر بخش‌های زیرمجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد، مشمول قانون مشخصی نشدند و برگزاری حضوری نمایشگاه‌های هنری منوط به تصمیم شخصی مدیران گالری بود، اما به هر حال نمی‌توان مگر کاهش رونق گالری‌ها هم به لحاظ اقتصادی و هم از نظر ارتباط مستقیم با مخاطب در این ایام هنری در این گزارش مهمترین رویدادهای تجسمی سال ۹۹ مرور می‌شود.

از تعطیلات اجباری و اختیاری گالری‌ها تا برد پای کرونا در آثار هنری
وضعیت برگزاری برنامه‌های فرهنگی و هنری هم‌زمان با شیوع ویروس کرونا در کشور در بهرهای زمانی گوناگون و متناسب با افزایش یا کاهش میزان مبتلایان، تغییر می‌کرده اما در مجموع به غیر از یک ماه تعطیلی اجباری، فعالیت گالری‌ها منوط به نداشتن مراسم افتتاحیه و رعایت کلیه پروتکل‌های بهداشتی اعلام شد. در این میان بسیاری از گالری‌ها به تصمیم شخصی و در راستای جلوگیری از شدت افزایش شمار مبتلایان به بیماری کووید ۱۹، فعالیتشان را به فضای مجازی محدود کردند. این‌گونه تعطیل شدند. آن دسته از گالری‌هایی هم که برگزاری نمایشگاه‌های حضوری را انتخاب کرده بودند، به دلیل شرایط حاکم بر جامعه، طبیعتاً با استقبال قابل قبول و شایسته‌ای مواجه نشدند.

از سوی دیگر شیوع جهانی ویروس کرونا و قرنطینه خانگی باعث شد که پای کار به ناهای مضمون برخی از آثار هنری نیز راه پیدا کند. از همان ابتدا برخی از هنرمندان ایرانی و خارجی شروع به خلق آثاری کردند که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع کرونا و شرایط اجتماعی حاصل از آن اشاره داشت؛ از جمله این هنرمندان می‌توان به آثار ابراهیم حقیقی (هنرمند گرافیک)، کامبیز درم‌بخش (هنرمند کارتونست) و بهزاد شیشه‌گران (هنرمند نقاش و گرافیک) اشاره کرد.

در همین راستا برخی از نمایشگاه‌های هنری حضوری و مجازی نیز در این ایام با موضوع کرونا به روی دیوار گالری‌ها رفتند تا یاد پای کرونا را در تاریخ هنر معاصر به جای بگذارند.

آغداشلو را در یک مراسم حراجی از اساس زیر سوال بردند. از سوی دیگر، عده‌ای نیز افزایش قیمت چندین برابری این اثر را متوجه متولیان این حراج و برنامه‌ریزی‌های از پیش طراحی شده دانستند. هر چند رییس حراج تهران اظهار کرد که این افزایش قیمت در نهایت به ضرر حراج بوده و بازار هنر مندر این بابت بی‌تفاوت است. از سوی دیگر حراج سیزدهم تهران که پیش از گذشت بیش از هشت ماه از شیوع ویروس کرونا و چند بار تعویق، برگزار شد، با ارائه ۱۱۰ اثر ۸۷ میلیاردی و ۹۲۲ میلیون تومان فروش داشت که تقریباً برابر فروش دوره قبلی خود بود.

رکورد شکنی حراجی‌های آثار هنری در سال کرونا
کریستیز و ساتبیز دو حراجی رقیب و بزرگ فروش آثار هنری، در سال ۲۰۲۰ علی‌رغم بحران جهانی کرونای کوردهای جدیدی را در عرصه حراجی آنلاین و خصوصی ثبت کردند. حراجی ساتبیز در سال ۲۰۲۰ میلادی توانست با رساندن فروش جهانی خود به بیش از ۵ میلیارد دلار از فروش ۴٫۲ میلیارد دلاری حراجی کریستیز پیشی بگیرد. در واقع در سالی که بحران جهانی کرونا، برگزاری حراجی‌های آثار هنری به شکل متداول حضوری و زنده را کمتر امکان‌پذیر می‌کرد، حراجی ساتبیز توانست مجموع فروش سالانه خود را نسبت به سال ۲۰۱۹ (فروش ۴٫۸ میلیارد دلاری) افزایش دهد و به بیش از ۵ میلیارد دلار ارتقاء دهد. این در حالی است که حراجی کریستیز از کاهش ۲۵ درصدی (۶۰۰ میلیون دلاری) فروش خود نسبت به سال گذشته آن خبر داد.

از سوی دیگر موفقیت بزرگ ساتبیز در سال ۲۰۲۰ مرهون برگزاری حراجی‌های آنلاین بود. این خانه حراج در سال گذشته بیش از ۴۰۰ حراجی آنلاین (افزایش ۳۰ درصدی در مقایسه با ۲۰۱۹) برگزار کرد و از محل آن به فروش ۵۷۰ میلیون دلاری دست یافت که هفت برابر بیشتر از فروش حراجی‌های آنلاین ساتبیز در سال ۲۰۱۹ است. کاملاً آنلاین خود توانست گران‌ترین اثر سال را به فروش برساند و تابلوی سه‌لثی «فرانسس بیکن» با عنوان «ملم» از اورستیا آسینولوس (۱۹۸۱) را به قیمت ۸۴٫۵ میلیون دلار فروخت تا این اثر

گران‌ترین اثر هنری فروخته شده جهان در یک حراجی عمومی در سال ۲۰۲۰ نام گیرد. حراجی کریستیز نیز از رشد قابل ملاحظه در عرصه دیجیتال خبر داده است و حراجی‌های آنلاین خود را در مقایسه با سال گذشته آن ۲۶۲ درصد افزایش داده که از محل آن به فروش ۲۳۳ میلیون دلار دست یافته است. همچنین هر دو حراجی کریستیز و ساتبیز از فروش رکورد شکن خود پشت‌درهای بسته و در قالب حراجی‌های خصوصی خبر داده دادند. جشن تصویر سال؛ از ۱۹۹ تا ۱۴۰۰ دوره هجدهمین جشن تصویر سال امسال نیز در اسفندماه برپا شد و آثار تصویری هنرمندان ایرانی در رشته‌های عکس، کاریکاتور، گرافیک (پوستر) و فیلم در خانه هنرمندان ایران به نمایش درآمدند. تصویر سال در این دوره شاهد بخش جنبی و به تعویق افتاده نمایشگاه «چهل سال، تهران» نیز در خانه تهران (اتحادیه) بود. سیف‌الله صمدیان، دبیر جشن تصویر سال به دلیل رعایت پروتکل‌های بهداشتی،

برخلاف سالهای گذشته در نشست یک نفره برای اهالی رسانه ویدئویی را منتشر کرد تا جزئیات هجدهمین دوره جشن تصویر سال و جشنواره فیلم تصویر را تشریح کند. این دوره از جشن تصویر سال دارای دو بخش ویژه بود؛ «عکاسان از نگاه عکاسان» که به چهار دهه فعالیت عکاسان ایرانی در شرایط خاص از انقلاب، تا جنگ و شرایط بحرانی تالخطات شاد زندگی روزمره انسان‌ها و مسائل فرهنگی هنری می‌پردازد. همچنین جشن نوروز جهانی که با همکاری کمیسیون ملی یونسکو در ایران آغاز شد و با حمایت پروژه‌ی تهران ۱۴۰۰ ادامه پیدا کرد. در این بخش تصاویر عکاسی، کاریکاتور و پوسترهای دارای جشن نوروز، کار کرده‌اند، یک‌جا در محل فرهنگسرای نیاوران همزمان با عید نوروز ارائه شد. صلب پنجاه اثر در نمایشگاه ارایه و یک‌صد تصویر هم در گذرگالری‌های نوروزی واقع در خیابان ولیعصر در ایام نوروز با حمایت پروژه تهران ۱۴۰۰ عرضه شد.

گراترین اثر هنری فروخته شده جهان در یک حراجی عمومی در سال ۲۰۲۰ نام گیرد. حراجی کریستیز نیز از رشد قابل ملاحظه در عرصه دیجیتال خبر داده است و حراجی‌های آنلاین خود را در مقایسه با سال گذشته آن ۲۶۲ درصد افزایش داده که از محل آن به فروش ۲۳۳ میلیون دلار دست یافته است. همچنین هر دو حراجی کریستیز و ساتبیز از فروش رکورد شکن خود پشت‌درهای بسته و در قالب حراجی‌های خصوصی خبر داده دادند. جشن تصویر سال؛ از ۱۹۹ تا ۱۴۰۰ دوره هجدهمین جشن تصویر سال امسال نیز در اسفندماه برپا شد و آثار تصویری هنرمندان ایرانی در رشته‌های عکس، کاریکاتور، گرافیک (پوستر) و فیلم در خانه هنرمندان ایران به نمایش درآمدند. تصویر سال در این دوره شاهد بخش جنبی و به تعویق افتاده نمایشگاه «چهل سال، تهران» نیز در خانه تهران (اتحادیه) بود. سیف‌الله صمدیان، دبیر جشن تصویر سال به دلیل رعایت پروتکل‌های بهداشتی،

نصب وسایل بازی کودکان در پارک‌های کیش

عکس: جعفر همافر

۴۴۴۲۴۹۶۹
۴۴۴۲۴۹۹۹

پرتیراژترین و با سابقه‌ترین نشریه جزیره کیش

گسترده‌ترین شبکه اطلاع‌رسانی داخلی منطقه آزاد کیش

اقتصاد کیش

روزنامه